

اسناد و نامه‌های تاریخی

اسناد و احکامی

از خاندان افشار ارومی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

از

مدرسی طباطبائی

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

اسناد و احکامی از خاندان افشار ارومی

ایل «افشار» از قبایل معروف و بزرگ تاریخی ایران است که افرادی از آن از قرن دهم به بعد عهده دار مقامات مهم، و در دربار صفوی و پس از آن به عهد نادر که خود از همین تیره بود- مصدر امور و منشأ خدمات و آثار و مآثری بوده‌اند و از همین رو در تاریخ این دوره ایران جای به جای نام این طایفه را مشاهده میکنیم. در سال ۱۰۳۶ بنا بر آنچه در تاریخ افشار عبدالرشید بن محمد شفیع افشار محمودلوی ارومی آمده است شاه عباس اول به پاس خدمات کلعلی خان افشار و دیگر امراء این طایفه فرمان داد که آنان هر نقطه

از

مدرسی طباطبائی

از کشور را که خود انتخاب کنند، به عنوان «اقطاع» در دست گیرند، و مسکن سازند و بر آنان مسلم باشد. و به دنبال این فرمان به انتخاب کلعلی خان هشت هزار خانوار از طوائف افشار که در عراق و فارس و کرمان و خراسان سکنی داشتند در اندک روزگاری از اوطان خود حرکت کرده رو بسوی اورمیه نهادند و در آنجا اقامت گزیدند و از این پس به همین جهت «افشار ارومی» نام گرفتند.

تفصیل خصوصیات اقامت این طائفه در اورمیه و حوادثی که در طول چند قرن برای آنان روی داده و نشیب و فرازهایی که داشته‌اند در کتاب مزبور آمده است. این خاندان در دوره قاجار نیز مصدر امور بوده در آن حدود تشخیص و موقعیتی داشته‌اند.

در اختیار جناب حجة الاسلام حاج شیخ حبیب الله افشار ارومی - از علماء موجه و محترم نجف اشرف که اخیراً به ایران مهاجرت نموده‌اند - تعدادی اسناد احکام مربوط به طائفه مشهور افشار ارومی دیده شد که چون از رهگذر تحقیق در تاریخ اورمیه - رضائیه - و طائفه افشار و همچنین تحقیق در پیرامون وضع اجتماعی و اداری اواسط دوره قاجار بسیار مفید بود، این بنده ضعیف افتخاراً به استخراج و ترتیب آن پرداخته و اینک اهم اسناد مزبور را در اینجا می‌بینیم. سه طغرا از این اسناد مربوط به «عباس بیك افشار» است که به موجب فرمان آقامحمد خان قاجار «خدمت و وکالت کل طایفه ارشلو» را به عهده داشته. و چند طغرای دیگر مربوط به مستمری ملاموسی الرضا از روحانیان موجه اورمیه در زمان فتحعلی شاه است که پس از او به فرزندان و فرزندان فرزندان می‌داده‌اند و تا پایان دوره قاجار استمرار داشته است.

ملاموسی الرضا فرزند جناب آخوند ملامحمد حسین پیشنماز روحانی بزرگ اورمیه، در گذشته به سال ۱۲۳۶ بوده (تاریخ افشار: ص ۳۷۵ و ص - ۲۷۸) و خود و برادرانش نیز سالهای بسیار در همان شهر مسند نشین حکومت

شرعی و ارشاد بوده اند (همان مأخذ : ص ۳۹۶ ، ۴۰۹ ، ۴۲۱ ، ۴۲۲ ، ۴۶۲ ، ۴۶۳ و . .) ، فرزند ملاموسی الرضا به نام « شیخ نظر علی » بنا بر آنچه از اسناد و احکام استفاده میشود از آغاز جوانی به نجف اشرف رفته و در همانجا اقامت داشته ، و همچنان مستمری پدر خود را دریافت می نموده است . و پس از اونیز فرزندانش با وجود اقامت در نجف از وظیفه مزبور بهره می برده اند . جناب حاج شیخ حبیب الله افشار ارومی نواده شیخ نظر علی مذکور است .
به جز این اسناد تعدادی احکام و اسناد دیگر نیز در اختیار ایشان است که یکی دو نفر ای مهم آنرا هم در پایان نقل خواهیم نمود .

=) =

فرمان آقا محمد خان - سرسلسله دودمان قاجار -
مورخ محرم ۱۲۰۶ در تفویض خدمت و وکالت کل طائفه
ارشلو به عباس بیگ افشار ، و تعیین سی تومان نقد و
سی خروار غله بابت مواجب او . .

حکم و الا شد آنکه بنا بر وفور الطاف و اشفاق خسروانه در باره عالییشان
معنی مکان اخلاص و ارادت نشان عباس بیگ از ابتداء معامله ششماهه هذمه -
السنه تنگوزی ثیل خدمت و وکالت کل طائفه ارشلو را بعالییشان مشارالیه
محول و مرجوع فرمودیم . و در ازاء خدمت مزبور معادل مبلغ سی تومان نقد
و مقدار سی خروار غله بصفه مواجب ورد معاش در وجه او عنایت و برقرار
فرمودیم که هر ساله از بابت مالیات الکاء ارومی بازیافت و صرف معاش خود
نماید ، و در نهایت امیدواری بلوازم خدمات اقدام ورزد . عالیجاه رفیع
جایگاه شهامت و بسالت انتباه اخلاص و صداقت آگاه امیر الامراء العظام
بیکلر بیگی و عمال الکاء ارومی هر ساله نقد و جنس مزبور را در بساره او
مستمر و برقرار دانسته ، مهمسازی و از بابت مالیات بخرج مجری دارند .
محرم سنه ۱۲۰۶ .

[مهر :] افوز امری الی الله عبده محمد - ۱۱۸۹

پشت فرمان طبق مرسوم مهرها و توقیعات مستوفیان دیوان اعلی است .

- ۲ -

فرمان فتحعلی شاه مورخ محرم ۱۲۱۳ درامضاء
فرمان آقا محمد خان مبنی بر تفویض خدمت وکالت
کل طایفه ارشلو به عباس بیگ افشار ، و قراردادن
سی تومان نقدوسی خروار غله به عنوان مستمری
برای او :

الملك لله تعالى حکم همایون شد آنکه بنا بر وفور الطاف و
اشفاق خدیوانه در باره عالیشان معلی مکان اخلاص و ارادت نشان عباس بیگ
افشار از ابتداء معامله هذه السنه میمونه یوننت تیل فرخنده تحویل خدمت و
وکالت کل طایفه ارشلو را کماکان بعالیشان مشارالیه محول و مرجوع داشته ایم
که بطریقی که باید و شاید و از محاسن کاردانی و دولتخواهی اوسزد و آید
بلوازم خدمت مزبوره قیام و مراتب حسن خدمتگزاری و اخلاص شعاری خود
را بر پیشگاه خاطر خطیر اشرف ظاهر سازد، و در ازاء شغل مزبور مبلغ سی تومان
نقد و مقدار سی خروار جنس بطریق سابق در وجه عالیشان مشارالیه مستمر
و برقرار فرمودیم که هر ساله از بابت مالیات و صادر ارومیه .

از بابت مالیات از بابت صادر ولایت

.....

بازیافت و صرف مدار گذار خود نموده و بخاطر جمعی تمام بتقدیم شغل
مذکور اقدام نماید. مقرر آنکه عالیجاه معلی جایگاه ابهت و مناعت اکتناه
شهامت و بسالت اشباه امیر الامراء العظام حسنعلی خان بیکلر بیگی و عمال
ولایت ارومی خدمت مزبوره را مختص بمشارالیه دانسته ، موجب مزبور را
هر ساله مهمسازی او نموده ، در عهده شناسند . تحریراً فی شهر محرم الحرام
سنه ۱۲۱۳ .

= ۳ =

حکم شاهزاده قهرمان میرزا - فرزند عباس میرزا
نائب السلطنه و برادر محمد شاه فاجار - مورخ محرم
۱۲۵۵ در مورد ابقاء مستمری عباس بیگ افشار برای
ورثه او .

قهرمان میرزا در حین صدور این حکم والی و صاحب
اختیار آذربایجان بوده (تاریخ افشار عبدالرشید بن
محمد شفیع ارومی ، چاپ ۱۳۴۶ ، ص ۲۸ و ۴۵۰-
سرزمین زردشت : ص ۱۵۰) ، و سجع مهرش چنین
است : « قهرمان ملک و دارای جهان شد قهرمان » .

حکم و الاشد آنکه عالیجاه رفیع جایگاه هجرت و نجات همراه عزت
و سعادت آگاه خلوص عقیدت پناه امیر الامراء العظام نجفقلی خان بیگلربیگی
ارومی بالطف منیر مرحمت تخمیر و الامعزز و مباهی بوده بدانند که چهل و
دو تومان و پنجهزار دینار مستمری مرحوم عباس بیگ افشار که در وجه ورثه او
مرحمت و برقرار داشته ایم میباید آن عالیجاه بمباشرین ارومی قدغن نماید
که بدینموجب .

عالیجاه مولی و یردی خان عالیجاه محمد حسن بیگ نقاشباشی
۱۵ تومان ۱۵ تومان

ورثه مرحوم محمد رحیم بیگ

۱۲ تومان و پنجهزار دینار

مبالغ مزبور را در وجه ورثه مرحوم مسطور تقسیم نموده عاید سازند و
مراقب باشند که ورثه مزبوره از این تقسیم تخلف نکنند و بیکیدیگر زیادتیی
نمایند. البته از قراریکه متعهد شده است لازمه تأکید و قدغن را مرعی دارند
و مستمری مزبور را از همین قرار عاید ورثه کنند ، تخلف از این قرار نشود
و در عهده شناسند .

تحریراً فی شهر محرم سنه ۱۲۵۵ .

اسناد مستمری خاندان ملاموسی الرضا افشار :

= ۴ =

«نهرست عرض و استدعای داعی دوام دولت قاهره
ملانظر علی ارومیه‌ای مجاور نجف اشرف ۱۲۷۶»
که بحضور ناصرالدین شاه تقدیم شده است:

قربان خاکپای جواهر آسای مبارکت شوم این داعی دولت علیه قاهره
سالهاست که در عتبات عالیات مشغول بر تحصیل علوم بود. بواسطه عدم قدرت
ومعیشت روی امیدواری باستان ملائک پاسبان عرش نشان آورده که از
مراحم سرکار اقدس اعلی حضرت همایون شاهنشاه روحی له الفدا اکتساب
گذرانی و معیشتی نموده، آسوده شود و مراجعت برامکنه شریفه کرده بلوازم
دعا گوئی دولت ابد آیت و مراسم تحصیل حصول علوم ربانی اشتغال نماید.
استدعا از کرم عمیم خسروی چنان است که منال دیوانی قریه کلیسای سیر واقعه
در ارومیه را که ملک اجدادی و وقف اولاد است که از قرار جمع دیوان اعلی
مبلغ نه تومان و دوهزار نقد و مقدار هفتاد من بوزن هشت عباسی مالیات دارد
در حق این داعی مستمر و برقرار فرمایند تا اینکه از روی فارغی و آسوده حالی
در مراتب کسب علوم و مراسم دعا گوئی ذات بیهمال اقدس همایون شاهنشاهی
روحی و روح العالمین فداه قیام کرده و اقدام نماید. بعدا مرا مر سرکار اقدس-
همایون است و یک فقره عرض است.

= ۵ =

فرمان ناصرالدین شاه مورخ رجب ۱۲۷۶

الملك لله تعالی حکم همایون شد از قرار ثبت و سررشتجات دفترخانه
مبار که مبلغ بیست و یک تومان نقد و مقدار ده خروار بوزن هشت عباسی

جنس از بابت مستمری مرحوم ملاموسی الرضا در وجه ورثه آن مرحوم برقرار است و در جزو مستمریات ارومی بخرج منظور شده است. چون اولاد آن مرحوم منحصر بعالیجناب مقدس القاب ملا شیخ نظر علی است و مشارالیه بزبور صلاح و سداد آراسته و در عتبات عالیات عرش درجات مشغول دعا گوئی دوات علیه و تحصیل علوم دینییه میباشد لهذا این همایون فرمان شرف اصدار یافته مقرر میفرمائیم که از هذه السنه قوی ثیل خجسته تحویل و مابعدا مبلغ و مقدار مزبور بعد از وضع دو عشر معمولی دیوان در وجه مشارالیه مرحمت و برقرار باشد. مقرر آنکه حکام و عمال و مباشرین حال و استقبال ممالکت آذربایجان همدساله مبلغ و مقدار مزبور را بنحو مقرر در وجه مشارالیه حواله و مهمسازی دارند، و کتاب سعادت اکتساب دفاتر خلود و دوام شرح فرمان همایون را ثبت و ضبط نموده، در عهده شناسند. فی شهر رجب سنه ۱۲۷۶؛

— ۶ —

حکیم بهرام میرزا معزالدوله - که بعد از اردشیر
میرزا رکن الدوله والی و حکمران آذربایجان شد و
تا هنگامی که ایالت آنجا به مظفرالدین میرزا ولیعهد
تفویض گردید در این مقام باقی بود (انما اثر و الآثار:
ص ۳۰) - مورخ شعبان ۱۲۷۷ - سجع مهر او این است:
... شد ز شاهنشاه اسلام ملقب بر معزالدوله بهرام

حکیم والا شد که چون از قرار منشور قضا دستور سرکار اعلی حضرت
قدر قدرت اقدس همایون شهریاری دامت شو کته مقرر شده است که مبلغ بیست و
یک تومان نقد و مقدار ده خر و ار جنس بوزن هشت عباسی از بابت مستمری مرحوم
ملا موسی الرضا در حق عالیجناب مقدس القاب ملا شیخ نظر علی ولد مرحوم مشارالیه
برقرار شود. از آنجا که امتثال امر قدر قدر و اطاعت فرمان واجب الاذعان
واجب و رعایت احوال اصحاب دعا و ارباب استحقاق بر ذمت والا لازم است

علی هذا محض حصول دعا گوئی ذات بیهمال امر و مقرر میداریم که از هذمه السنه میمونه پیچین ئیل مبلغ و مقدار مزبور را در حق عالیجناب مشارالیه برقرار بوده ، همه ساله بصیغه استمرار از بابت مالیات در جزو مستمریات ارومی از قرار برات دیوانی اخذ و دریافت کرده بفراغت بال مشغول دعای دوام دولت ابدیه و تحصیل علوم دینیّه بشود . مقرر آنکه نورچشم ارجمند کامکار نصراله میرزا حکمران ارومی همه ساله مبلغ و مقدار مزبور را از قرار برات بعالیجناب مشارالیه برسانند . المقرر کتاب سعادت اکتساب شرح رقم والا راثبت دفاتر دوام ساخته ، از شائبه مصون دارند و در عهده شناسند .
تحریراً فی شهر شعبان المعظم ۱۲۷۷ .

- ۷ -

نامه مستوفی نظام به « نواب اشرف والا شاهزاده نصرالله میرزا حاکم ارومی » . نصرالله میرزا قسمتی از سال ۱۲۷۷ و ۱۲۷۸ را حاکم اورمیّه بوده است (تاریخ انشار : ص ۴۹۳-۴۹۴) .

فدایت شوم جناب مقدس القاب آخوند شیخ نظر علی از جمله آشنایان قدیم مخلص است و مبلغ بیست و یک تومان و ده خروار غله مستمری دارد که در جزو مستمریات ارومی عاید او میشود . چون مشارالیه آدم مقدس خوبی است و مستمری مشارالیه نقداً و جنساً بخرج مستمریات ارومی در دستور العمل هذه المنه تخاقوی ئیل منظور خواهد شد علیهذا از سرکار نواب والا خواهش دارم که مستمری مشارالیه را نقداً و جنساً بدون اینکه حواله محل بشود دستی مقرر فرمایند عاید او سازند که بدون معطلی عاید او گردد . معلوم است این جزئی خواهش مخلص را مضایقه نخواهند فرمود .

=A=

نامه « عبده الراجی محمد » به « متمد الخساقان
امیر الامراء العظام مخدوم مکرم مهربان سردار کل »:

مخدوم مکرم مهربان از قرار ثبت و سررشتجات دفترخانه مبارکه و فرمان مهر لمعان اعلی حضرت شاهنشاه جمجاه دین پناه روح العالمین فداء در سنه ماضیه مبلغ بیست و یک تومان نقد و مقدار ده خروار جنس مستمری مرحوم ملاموسی الرضای ارومیه ای در وجه عالیجناب مقدس القاب شیخ نظر علی پسر او برقرار گردیده است که کما فی السابق در جزو مستمریات ارومی بعد از وضع دو عشر معمولی دیوان اعلی اخذ و بازیافت داشته صرف معاش خود نماید ، و بدعا گوئی دولت قاهره اشتغال ورزد . از قراری که مذکور شد چون مشارالیه در عتبات عالیات مچساورت اختیار کرده دیگری با اشتباه نقد و جنس مستمری او را دریافت نموده و بخود مشارالیه چیزی عاید نشده است . لهذا بآن مخدوم مکرم مهربان زحمت میدهد که قدغن فرمایند هر که مستمری او را گرفته و با و نرسانیده استرداد کرده بخودش برسانند . و بعد از این هم مباشرین امور دیوانی ارومی بر حسب فرمان مهر لمعان نقد و جنس مزبور را بمشارالیه برسانند . و قبض رسید از او دریافت نمایند که مشارالیه آسوده بدعا گوئی دولت قاهره قیام نماید . بدیهی است که آن مخدوم مکرم مهربان بجهت حصول ازدیاد دعا برای دولت روز افزون لازمه مهربانی رادر حق مشارالیه خواهند فرمود و قدغن ا کید خواهند نمود که مشارالیه آسوده شود . ایام عزت مستدام باد .

(حاشیه به خطی دیگر):

مستمری ورثه مرحوم ملاموسی الرضاد در جزو مستمریات ارومیه برقرار است و از قرار فرمان جهانمطاع در حق عالیجناب شیخ نظر علی ولد مشارالیه مرحمت شده ، در دستور العمل سنوای ماضیه و هذه السنه تخاقوی نیل هم . . . آمده است .

= ۹ =

حکم اسداله خان و اجار حاکم اورمیه مورخ جمادی-
الثانیه ۱۲۷۸ وی ابتدای پیشکار اورمیه بود و در سال
۱۲۷۸ پس از استعفای نصراله میرزا حکومت آن شهر
را عهده دار گردید. و تا اواخر سال ۱۲۷۹ که ملک-
منصور میرزا به حکمرانی اورمیه منصوب شد در این
مقام باقی بود (تاریخ افشار: ص ۴۹۴).

در خصوص مستمری عالیجناب قدسی القاب ملانظر علی از قرار فرمان
مهر لدمان جهان مطاع و احکام عدیده که در دست عالیجناب مشارالیه است
میباید در وجه مشارالیه و اولاد و ورثه او عاید شود. در هذاه السنه تخاقوی
ئیل خیریت دلیل که عالیجناب سیادت مآب میر حسین که القاء شبهه نموده و
قدری از مستمری جنس را تمام و مبلغی از نقد برده میباید باستحضار و
اطلاع جناب مستطاب قدوة العلماء الکرام و افضل الفضلاء العظام آقا حسن
سلمه الله تعالی در وجه ورثه عالیجناب ملانظر علی مسترد و عاید دارد بلاعذر.
این چند کلمه بجهت استرداد نقد و جنس عالیجناب مشارالیه از عالیجناب
میر حسین قلمی گردید. تحریراً فی شهر جمادی الثانیه ۱۲۷۸

= ۱۰ =

نامه ای به « عالیجاه مقرب الخاقان مخدوم مهربان
اسداله خان حاکم اورمی »:

مخدوم مهربان از قرار فرمان مهر لدمان مبارک و موافق کتابچه دستور -
العمل دیوانی و تعلیق جناب جلالتمآب آقا مستوفی الممالک دام مجده العالی
مبلغ بیست و یک تومان نقد و مقدار ده خروار جنس مستمری مرحوم ملاموسی -

الرضای ارومیه‌ای در وجه عالیجناب مقدس القاب شیخ نظر علی پسر او برقرار است، چون عالیجناب مشارالیه در عتبات عالیات مجاور است لهذا بآن مخدوم مهربان زحمت میدهم که بمباشرتین امور دیوانی ارومی قدغن نمایند که هر ساله مستمری عالیجناب مشارالیه را بعد از وضع دو عشر معمولی دیوان اعلی عاید داشته و قبض دریافت دارند که با سودگی مشغول دعا گوئی دولت ابد مدت قاهره باشند. البته چون که (؟) زحمت داده‌ام قدغن اُکید در این باب خواهند نمود. زیاده زحمتی ندارد. فی شهرشوال ۱۲۷۹.

= () =

نامه‌ای به «عالیجاه مقرب الخاقان مخدوم مکرم
مهربان اسداله خان حاکم ارومی» :

مخدوما چون در هر حال مراعات ارباب استحقاق و داعیان دوام دولت قاهره بر همه کس لازم و واجب است خاصه عالیجناب فضایل مآب شیخ نظر علی که بچندین جهات شایسته و سزاوار رعایت و مراقبت است در باب مستمری او با وجود صدور فرمان مبارک که در دستور العمل مسطور شده نباید مستمری او اختلاف پیدا کند و مستمری او باو نرسد. قطع نظر از محسنات ظاهری و باطنی بنده توقع و خواهش مند رایگانه و دوستانه دارم که وجه مستمری او بموجب تفصیل است.

بیست و یک تومان نقد ده خروار جنس

بدون زحمت و مشقت عاید آدم عالیجناب مشارالیه که فرج پاشا باشد کارسازی فرمائید و قبض رسیدگی دریافت نمائید. یقین است کمال اهتمام درینخصوص بعمل خواهید آورد که مشارالیه بفراغت و آسایش بلوازم دعا-گوئی ذات اقدس ظل الهی بردازد. زیاده چه تا اُکید نماید. البته نهایت اهتمام را خواهند فرمود. هر گونه احوالات و خدمات را اعلام خواهند کرد. باقی بقایت.

= ۱۲ =

نامه « وزیر امور دول خارجه دولت علیه ایران میرزا
سمیدخان (۱) » به « مقرب الخاقان مخدوم مهر بان اسداله
خان حاکم ارومی » :

مخدوما مکرم ما مدت‌های مدید و سالهای بعید است که مبلغ بیست و یک
تومان نقد و مقدارده خروار غله برسم مستمری دروجه و رتبه مرحوم ملاموسی -
الرضای افشار ارومیه‌ای برقرار است و همه ساله عاید آنها شده و میشود .
چون از قرار فرمان مهر لمعان سه سال است که مبلغ مزبور و جنس مسطور
در حق عالیجناب قدسی القاب شیخ نظر علی ولد مرحوم مذکور مستمر و مقرر
گشته‌اند از حمت میدهد که بمباشرین ارومیه قدغن نمایند من بعد از قرار
دستور العمل و کتابچه نباید دیناری باحدی بدهند که شیخ مزبور آسوده
خاطر بدعای بقای دولت ابد مدت قاهره بپردازد . مداخله غیر در مستمری
شیخ خلاف رأی عدالت برای اولیای دولت قاهره خواهد بود . البته بتأکیدات
آکیده بسپارید که نقد و جنس را بجز گماشتگان شیخ باحدی ندهند که
باعث نیکنامی آنمخدوم خواهد بود . زیاده چه زحمت دهد .

= ۱۳ =

حکم عزیز خان مکری سردار کل - پیشکار آذربایجان
(تاریخ افشار: ص ۵۰۲) مورخ شوال ۱۲۷۹ مهراو
در پشت حکم چنین است: «سردار کل عساکر منصوره
عزیز خان»:

عالیجاهان عرش همراهان حکام و مباشرین ارومی را هر قوم می‌شود از
قرار ثبت و سررشته و تصدیق عالیجاه میرزا محمد سررشته‌دار و بموجب فرمان

جهانمطاع همایون ورثه مرحوم ملاموسی الرضا در جزو مستمریات ارومی مبلغ بیست و یک تومان نقدوده خروار غله بوزن هشت عباسی جنس باسم عالیجناب آخوند ملا نظر اعلی مستمیری دارند که هر ساله موافق کتابچه دستور العمل بخرج ارومی منظور شده و میشود. از قراریکه مذکور گردید مشار الیه چند سال است در عتبات عالیات علی ساکنها آلف الثناء والتحمیات مجاورت اختیار کرده و کربلائی اللہویردی را وکیل نموده است که هر ساله مستمیری او را وصول کرده برای او بفرستد. از قرار مذکور آن عالیجاهان در ایصال مستمیری او مسامحه و تامل مینمایند. لهذا به آن عالیجاهان مرقوم میشود که هر ساله مستمیری مشار الیه را نقداً و جنساً تمام و کمال عاید کربلائی اللہویردی دارند که مشار الیه برای او فرستاده بفراغت و آسودگی مشغول دعا گوئی دوام دولت ابد مدت قاهره باشد. شهر شوال ۱۲۷۹.

(حاشیه: نواب مستطاب شاهزاده ملک منصور میرزا حاکم ارومی مدلول حکم را مجری دارند.)

= § =

حکم شاهزاده ملک منصور میرزا فرزند فتحعلی شاه
که در سال ۱۲۷۹ به حکومت ارومیه منصوب شده
(تاریخ انشار: ص ۴۹۴) و تا چند سالی در همین مقام
باقی بوده است (همان مأخذ: ص ۵۰۱)

عالیجاهان مباشرین و عمال ارومی را مرقوم میشود از قراریکه جناب جلالت نصاب سردار کل دام مجده العالی مرقوم داشته اند بیست و یک تومان نقد و ده خروار غله بوزن هشت عباسی که از قرار فرمان همایون وثبت و سر رشته دفتر خانه مبار که در جزو مستمریات ارومیه باسم عالیجناب آخوند ملا نظر علی برقرار میباشد بواسطه اینکه خود مشار الیه مجاورت عتبات عرش

درجات را اختیار کرده و امر مستمری خود را بعایشان کربلائی اللہویردی محول نموده بوده است که تنخواه او را وصول کرده بجهة عالیجناب مشارالیه ارسال دارد، آنعالیجاهان در ایصال تنخواه او مسامحه و اهمال کرده عاید نداشته‌اند. عالیجناب مشارالیه از جمله ارباب استحقاق و دعاگوی دولت قوی شوکت قاهره است و رعایت آسودگی او در هر حال لازم می‌باشد لهذا مقرر میشود که آنعالیجاهان همه ساله وجه مستمری او را تماماً و کمالاتاً و جنساً بدون کسر و نقصان عاید کربلائی اللہویردی دارند که موجب آسودگی و فراغت عالیجناب مشارالیه گردیده، بدعای دوام دولت قاهره پردازد، حسب المقرر معمول دارند.

فی شهر ذی قعدة الحرام ۱۲۷۹.

(حاشیة نامه که به خط خود شاهزاده است):

جناب شیخ الاسلام عیسی عمل مستمریات با شماست، رسیدگی کنید به بینید مستمری این فقیر را کی برده، تا آمدن من بگیریید برسانید. از قرار این نوشته پیش هر کس که هست بگیریید. اگر پیش حاکم سابق است باید بدهد، اگر پیش مباشر است باید بدهد، و اگر کسی دیگر برده است باید رد کند.

فی چهارم شهر ذی قعدة ۱۲۷۹. کتایب مجلس شورای ملی

کتابخانه مجلس شورای ملی

= ۱۵ =

کتابخانه مجلس شورای ملی

فرمان ناصرالدین شاه مورخ ربیع الاول ۱۲۸۰

الملك لله تعالى حکم همایون شد آنکه نظر بملاحظه دعا گوئی و استحقاق و شایستگی عالیجناب قدسی انتساب شیخ نظر علی افشار ارومیه از معامله هذاه السنه میمونه تنگوزئیل خیریت دلیل و مابعدها مبلغ پانزده تومان نقد و مقدار سه خروار غله برسم مستمری از بابت مستمری اشخاص

مفصله ذیل در حق او برقرار فرمودیم که هر ساله از قرار این منشور قضا دستور از بابت مالیات ارومیه اخذ و دریافت کرده، آسوده خاطر مشغول دعا گوئی دوام دولت ابد مدت قاهره باشد. مقرر آنکه مصباح مشکوٰۃ روح مفتاح ابواب فتوح فرزند ارجمند بیهمال و لیبهد دولت بیزوال حکمران آذربایجان حسب المقرر مرتب داشته، قدغن دارد مستمری عالیجناب شیخ نظرعلی رادر بابت مالیات ارومیه عاید و بخرج ولایت مجری دانند. کتاب دفترخانه مبار که شرح فرمان قضا جریان را در دفاتر خلود و دوام ثبت و ضبط نموده در عهده شناسند. تحریراً فی شهر ربیع الاول ۱۲۸۰

(حاشیه :)

حسب الامر الاقدس الاعلی این نقد و جنس در حق عالیجناب شیخ نظرعلی مرحمت و برقرار شده مبلغ پانزده تومان نقد و مقدار سه خروار جنس در جزو مستمریات مملکت آذربایجان بخرج دستور العمل هذه السنه تنگوزئیل از قرار تفصیل متن مسطور شده .

کتابخانه مدرسه لیهیه قم

= ۱۶ =

حکم مظفرالدین میرزا ولیعهد به تاریخ ربیع الاول ۱۲۸۰ که در آن هنگام والی و حکمران آذربایجان بوده است :

حکم والا شد آنکه چون بموجب صدور فرمان جهانمطاع اعلیحضرت قدر قدرت شهریاری روحنا و روح العالمین فداء امر و مقرر گردیده است که مبلغ پانزده تومان نقد و مقدار سه خروار غله برسم مستمری از بابت مستمریات اشخاص مفصله در حق عالیجناب قدسی انتساب شیخ نظرعلی افشار ارومیه مستمر و برقرار شود لذا امتثالا الامر الاقدس الاعلی نظر بملاحظه دعا گوئی و استحقاق عالیجناب مشارالیه ما نیز مبلغ و مقدار مزبور را از معامله هذه السنه

تنگوزئیل خیریت تحویل و مابعدھا در حق او مرحمت و برقرار فرمودیم که همه ساله بموجب صدور برات دیوانی از بابت مالیات ارومیه اخذ و دریافت کرده، آسوده خاطر مشغول دعا گوئی دوام دولت ابد مدت قاهره باشد. مقرر آنکه حکام و مباشرین حال و استقبال ارومیه مبلغ و مقدار مزبور را همه ساله موافق برات دیوانی از بابت مستمریات اشخاص مفصله عاید عالیجناب مشارالیه دارند که بخرج مفاصا حساب آنها خواهد آمد. عالیجهان رفیع جایگاهان مقربى الحضرة العلیه مستوفیان عظام و کتبه کرام شرح رقم والارائیت و ضبط دفاتر خلود و دوام خود ساخته، از شائبه تغییر و تبدیل محفوظ دارند و در عهده شناسند. تحریراً فی شهر ربیع الاول سنه ۱۲۸۰.

= ۱۷ =

نامه‌ای بامهره افوض امری الی الله عیده محمد، به
مقرب الخاقان مخدوم مکرم مهربان آقا میرزا رضی
مستوفی و وزیر وظایف و اوقاف آذربایجان:

مخدوم مکرم عالیجناب فضایل مآب شیخ نظر علی ارومیه‌ای سالها بود که مجاور عتبات عرش درجات بود و در آن صفحات با اینجناب آشنا بود که در کمال استحقاق و پریشانی است. این اوقات در مقام این برآمده که بجهت معاش او و جهی برقرار شود که آسوده حال بآن آستان عرش بنیان معاودت نماید و بدعا گوئی دولت قوی شوکت قاهره اشتغال نماید. بالمآل مبلغ پانزده تومان نقد و مقدار سه خروار جنس از بابت غایب و متوفی آذر بایجان موافق فرمان مهر لمعان واجب الازعان جهانمطاع مبارک در حق عالیجناب مشارالیه برقرار شده که هر ساله بابت مالیات ارومی اخذ و دریافت نموده صرف معاش خود سازد. لهذا بآن مخدوم مهربان زحمت میدهد که در رساندن مبلغ و مقدار مزبور به عالیجناب مشارالیه یکنوع تقویت و جانب‌داری فرموده که

تمام و کمال بمشارالیه عاید شود که در کمال آسودگی بدعای وجود فایض-
الوجود اعلی حضرت قدر قدرت ظل الهی روحنا فداه اشتغال نماید. بدیهی است
که از جهة شما هم بی اجرا خروی نخواهد [بود] . زیاده چه زحمت دهد .
فی شهر رمضان ۱۲۸۰ .

= ۱۸ =

نامه «عبدالعزیز الراجی محمد» به «نواب مستطاب شاهزاده
اعظم افخم ملک منصور میرزا حاکم ارومیه» که به
قرینه «سنه ماضیه تنگوزیل» که در متن نامه آمده
معلوم میشود در سال ۱۲۸۱ نوشته شده.

فدایت شوم عالیجناب قدسی القاب شیخ نظر علی افشار از جمله دعا گوینان
خاص وجود مبارک بندگان اعلی حضرت اقدس شهر یاری روحنا فداه و مردی
است با حجب و حیاء و قلیل البضاعه بل لاشیئی فی الحقیقه، جزئی مستمری قدیماً
در جزو وظائف ارومیه با اسم شیخ منظور میشد چون خودش مدتی مجاور
عتبات عالیات و در اماکن مقدسه منوره مطهره مشغول دعا گوئی بسود گویا
مباشرتین ارومیه مستمری قدیم او را نداده و نرسانده اند. در سنه ماضیه تنگوزیل
هم از قرار فرمان همایون جزئی مستمری نقداً و جنساً در حق او برقرار گردید.
خودش که خدمت سرکار والامی آمد این مختصر را در سفارش مستمری او
نوشته، خدمت نواب والا زحمت میدهد اولاً مستمری قدیم او را مقرر
دارید در نزد هر کس است تمام و کمال گرفته برسانید و ثانیاً مستمری
جدید و قدیم او را قدغن فرمائید که از هذه السنه و مابعدها مباشرتین ارومیه
بمحل قریب الوصول حواله و بخصوصه مراقبت فرمائید که زود تر رسیده
آسوده خاطر مشغول دعا گوئی باشد. زیاده عرضی ندارد.

= ۱۹ =

نامه «صدیق الدوله» (میرزا رضا پیشکار آذر بایجان -
المآثر والآثار: ص ۳۰) به «عمدة الامراء العظام علیخان
پیشخدمت خاصه همایونی حاکم ارومیه»:

فدایت شوم عالیجناب حاجی شیخ نظر علی ارومیه ای مذکور داشت مستمری
دیوانی او که حواله پاره ای محلهاست هنوز عاید نشده مودیان محل در ادای
وجه مستمری او تعلق داشته اند. چون مشارالیه مردم مقدس و لازم الرعایه است
علیهذا زحمت افزا میشوم که قدغن بفرمائید وجه مستمری او را بهر جا که
حواله است نقداً و جنساً تمام و کمال با کسان او عاید و تسلیم نموده قبض
رسیدگی گرفته بفرستند و او را باین جهت آسوده فرمائید، و چون مشارالیه در
تبریز است لازمه رعایت را در حق او و کسان او بفرمائید که در غیاب او کسی
متعرض خانه و کسان او نباشد. بدیهی است مراقبت لازمه را خواهید فرمود.
زیاده چه زحمت دهد.

(حاشیه به همان خط:)

فدایت شوم مذکور شد برادرزاده خود عالیجناب حاجی شیخ نظر علی
متعرض کسان او میباشد، با بودن سرکار نباید این قسم حرکات خلاف بشود،
خواهش دارم مؤکداً قدغن بفرمائید که بهیچ وجه من الوجوه مزاحم و
متعرض کسان معزی الیه نشوند. زیاده چه زحمت دهد.

= ۲۰ =

نامه «عبداله راجی محمد» به «جناب نغامت نصاب مخدوم
مکرم سردار کل» با توفیق: «مرفوم ... ثبت شد»
و مهر «محمد یوسف بن حسن ۱۲۵۶»

مخدوما مکرم عالیجناب شیخ نظر علی ارومیه ای که از جمله دعاگویان

(۱۸)

دولت جاوید عدت است قدری مستمیری از دیوان اعلی دارد که همه سال در جزو مستمریات اهالی ارومی بخرج منظور میشود . چون مشارالیه با اهل و عیال خود در نجف اشرف متوقف و مشغول دعا گوئی است وجه مستمیری او بجهت عدم محل قدری بصعوبت عاید میگشت، استدعا نمود که مستمیری او بدینموجب از بابت مالیات قریه شیخ تمور میرزا سعید که ملك منسوبان خودش است بخرج منظور وعاید شود. از آنجا که ضرری بدیوان اعلی نداشت در کتابچه دستورالعمل هذه السنه یونت ئیل از بابت قریه مزبوره بخرج منظور شد، زحمت میدهد قدغن فرمائید هر سال موافق کتابچه دستورالعمل دیوانی مستمیری او را از بابت قریه مزبوره مباشرین ارومیه کارسازی دارند. تحریراً شهر صفر المظفر ۱۲۸۷.

= ۲۱ =

نامه شجاع الدوله (یوسف خان بن لطفعلی خان افشار)
مورخ ع - ۱ : ۱۲۸۷ که در آن هنگام حکومت
«ولایات ثلاثه» - خوی و ارومیه و سلماس - را به
عهد داده داشته است به «برادر مهربان» که ظاهر آ مقصود
امامعلی بن لطفعلی اقبال الدوله است که در ۱۲۹۴ حاکم
ارومیه شد .

برادر مهرباننا موافق دستورالعمل دیوانی و از قرار تعلیقه جناب
جلالتمآب اجل اکرم افخم مستوفی الممالک عالیجناب شیخ نظرعلی افشار قدری
مستمیری در جزو مستمریات ولایت ارومی داشت که همه ساله بخرج دیوان اعلی
مسطور می شد و باو عاید می گردید. در هذه السنه یونت ئیل بدارالخلافه آمده
استدعا نموده که مستمیری او بدینموجب از بابت مالیات شیخ تمور میرزا سعید
که ملك عالیجناب علی آقاست بخرج مسطور و باو عاید شود . از آنجا که
اطاعت حکم ادعیای دولت قاهره لازم و واجب است و آسودگی عالیجناب شیخ-

نظر علی را هم باید منظور دارید که در عتبات عالیات بدعا گوئی مشغول باشد همان محل موجب مستمیری او در دست خودش و منسوبان او باشد که همه ساله نقد و جنس بسهولت عاید گردد ، و استدعا نمود که موجب مستمیری او را عالیجاه عزت همراه میرزا هاشم مستوفی در محل دریافت نموده سال بسال ایفاد عتبات عالیات نماید . البته عالیجاه عزت همراه میرزا هاشم بقراری که مرقوم شده است نقد و جنس محل او را دریافت و بخودش عاید سازد . تحریراً فی شهر ربیع الاول سنه ۱۲۸۷ .

[حاشیه: ۱] حاجی عمو تنخواه عالیجناب شیخ نظر علی اگر امسال از محل خود دیر وصول شود از جای دیگر بعالیجاه میرزا هاشم که وکیل او است کار سازی دارید که زود بفرستند در اینجا معطلی دارد خرجی برای او برسد که روانه نجف اشرف خواهد شد . از سال آینده از همین محل خواهد رسید . حرر فی التاریخ .

حاجی عمو نقد عالیجناب شیخ نظر علی را از همان محل برسانید ، ولی جنس او را بجهت اینکه جنس قریه شیخ تمور سعدلو عوض جیره سرباز و توپچی منظور شده است از قریه علی بکلو و سایر دهات خالصه برسانید . البته بنحو مرقوم رفتار نمائید . فی التاریخ .

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علوم انسانی = ۲۶ =

نامه ای از اقبال الدوله امامقلی بن لطفعلی مورخ شعبان ۱۲۹۴ ، و او در این تاریخ حاکم اورمیه بوده است (تاریخ افشار : ص ۵۲۲ و ص ۵۱۲ نیز دیده شود) .

معمد الخاقانا مخدوما مهربانسا مستمیری عالیجناب حاجی شیخ - نظر علی را حواله کرده اند ، چون مشارالیه بزودی عازم عتبات عالیات علی

۱ - شبیه خط اقبال الدوله است .

ساکنینها آلف التحیات خواهد شد لهذا مینویسم که خود آن مخدوم مهربان مراقبت و مهربانی کرده ، وجه برات او را قدغن نمائید زود وصول کرده باو برسانند . البته از قرار مرقوم رفتار نمائید . فی شهر شعبان المعظم ۱۲۹۴ .

= ۲۳ =

حکم «صدر اعظم یوسف بن حسن» (میرزا یوسف آشتیانی که از ۱۳۰۱ تا ۱۳۰۳ صدر اعظم بوده است) خطاب به «نورچشم مکرم» :

جناب نورچشم مکرما موافق ثبت دفترخانه مبارکه مبلغ سی و شش تومان نقد و مقدار سیزده خروار جنس در جزو مستمریات ارومیه در حق آقا شیخ نظرعلی منظور و مرحمت و برقرار است . از قراری که معلوم شد مشارالیه بر رحمت خدارفته . چون مراتب استحقاق و لیاقت عالیجنابان آقا شیخ موسی الرضا و آقا شیخ محمد ولدان آن مرحوم در خاکپای مبارک معلوم و مشهود افتاد مبلغ سی تومان نقد و یازده خروار جنس از مستمری مزبور در حق مشارالیها مرحمت و برقرار گردید . علیهذا آن نورچشم مینویسم که قدغن نماید مبلغ مزبور را نقداً و جنساً همه ساله بعد از وضع رسومات بمشارالیها عاید داشته بمراسم دعاگوئی اشتغال کنند . حرر شهر ربیع الاول ۱۳۰۲ .

[حاشیه] :

در جزو وظایف آذربایجان مبلغ سی و شش تومان نقد و مقدار سیزده خروار غله در هذاه السنه پیچی ئیل باسم آقا شیخ نظرعلی منظور شده و بموجب این حکم مبلغ سی تومان نقد و مقدار یازده خروار جنس از مستمری مزبور در حق عالیجنابان آقا شیخ موسی الرضا و آقا شیخ محمد ولدان آن مرحوم مرحمت و برقرار گردید و صحیح است .

ملحقات اسناد مستمری خاندان مزبور :

= ۲ =

استشهادی است درباره قریه کلیسای سیر که در تصرف
خاندان ملاموسی الرضا بوده و در پاره ای از اسناد و
احکام گذشته نام آن آمده است. این قریه بشا بر آنچه
در نشریه «اسامی دهات کشور» - ج ۱ - آمده جزء
دهستان حومه شهر رضایمه است (سرزمین زردشت :
ص ۹۳۲).

استشهاد و استعمال میروند از کافه علمای عظام و سادات ذوی المجد و الاحترام
و سایر اهالی ولایت بر اینکه هر کس علم قطعی و اطلاع واقعی از این معنی
دارد که بعد از وفات غفران مآب آخوند ملاموسی الرضا رحمه الله تمامی و
همگی شش دانگ ملک قریه کلیسای سیر در تحت تصرف اولاد ذکور او بوده
و احدی غیر از ورثه ذکور الی الآن در آنجا دخل و تصرف نکرده و ننموده
است، هاشم این ورقه را بمهرهای شریف و خط منیف خودشان مهور و مزین
فرمایند . والسلام علی من اتبع الهدی . سنه ۱۲۶۲ .

= ۲ =

نامه‌ای با مهر «محمد حسین بن حسن ۱۲۶۹» در
توصیه و سفارش نسبت به یکی از رعایای قریه کلیسای
سیر مزبور :

عالی مخدوما مهربانا مقتضی مودت و یگانگی همه اوقات ملتزم
آنست که بواسطه مراسله نگاری بمقام پرسش حالات برآید ؛ لله الحمد که
دوستی مابین از قدیم هست و از روزیکه آن مخادیم کرام از عهد آبا و اجداد
مهاجرت فرموده ، وارد این ولا شده اند هیچوقت مراسم الفت و محبت را ترك
نفرموده اند . انشاء الله تعالی بنا بر تاسی رفتگان آن مخدوم مکرم و مهربان
نیز عهد قدیم را نباید فراموش فرمایند . همواره بارسال رسایل و ارجاع
خدمات شاد و مسرورم فرمایند . باری صیاد نام ذمی ولا اسحق که از قدیم -
الایام رعیت این دعاگوی دولت جاوید عدت و در قریه کلیسای سیر ملکی بنده
سکنا داشتند و در جمع بندی ولایتی در همانجا جمع شده بود ، متفرق شده
بمحال سلدوز آمده بودند . چون این از دیوان اعلی در همه جا مسلم است
که رعیت پادشاه جمجاه خلدالله ملکه خوش نشین است لهذا در این مدت
زحمت افزان شدم . این روزها باز بازن ورعیت خود کوچیده و آمده در قریه
مزبوره ساکن و بر موطن رجوع نموده . از قرار مذکور گماشتگان سرکار
بعضی اجناس و وجه نقد از او گرفته و ضبط نموده اند . متوقع است که قدغن
فرموده هر چه از اجناس ارمنی مزبور نگاهداشته اند مسترد نموده و بمقام
ممانعت بر نیایند . در عالم یگانگی و اتحاد و از آنجائیکه احترام علماء در

نزد خواص و عوام بر ذمه همه مسلمان و مؤمنین لازم است مثل این دو خانوار سه خانوار رعیت هم اگر از خودتان التفات فرمائید سزاوار بزرگسی است ، وانگهی رعیت قدیمی خود این دوستدار باشد یقین است مضایقه نخواهند فرمود . همه اوقات سلامتی حالات را با هر گونه دریافت طالب است . ایام عزت مستدام باد . م .

= ۲۶ =

نامه نجفقلی خان بیکلربیکی طایفه افشار ارومی که از سال ۱۲۳۶ تا ۱۲۷۶ در این مقام بوده ، و چندبار حکومت اورمیه را نیز به دست گرفته است . این نامه برای « عالیجاه رفیع جایگاه نجات همراه فخرامت دستگاه برادر کامکار کریم خان » نوشته شده که یکی از دوازده برادر نجفقلی خان (تاریخ افشار : ص ۳۷۸) و خود عهده دار مشاغل و مناصب گوناگونی بوده است (همان مأخذ : ص ۴۵۸ - ۴۵۰) .

برادر کامکارا در این وقت که عالیجناب فضایل مآب آخوند ملا نظر علی که از اجله نجبای ارومی است بعزم تحصیل علوم دینیہ عازم عتبات عالیات است که در آنجا تحصیل کمالات صوری و معنوی کند ، مشارالیه خود نزد آن برادر کامکار آمده ملاقات خواهید نمود ، چنین خواهش دارد که او را به آدم اهینی سپارید و قدغن کنید که در راه مراقب احوال او باشند که بسلامتی بصوب مقصود برسد . چون مراعات احوال این قبیل اشخاص نجیب و دعاگو بر اینجانب و آن برادر کامکار لازم است البته قدغن اُکید در مراقبت احوال او خواهید نمود . زیاده زحمتی ندارد . همیشه حقایق نگار حالات بوده ، مهمات را اشاره دارند . ایام عزت بکام باد .

چند سند دیگر :

- ۲۷ -

حکم شاهزاده بهمن میرزا فرزند فتحعلی شاه مورخ
۱۴ - ۱۲۵۸ در مورد تسلیم مستمری میرزا جعفر
مرندی به حاجی نظرعلی مرندی افشار (تاریخ افشار:
س ۳۹۷-۳۹۸) .

بهمن میرزا در حین اصدار این حکم صاحب اختیار
آذربایجان بوده (همان مأخذ : ص ۴۳۰ - ۴۳۳) و
سجع مهر او این است : « یگانه گوهر دریای سروری
بهمن » .

حکم والاشد آنکه چون از قرار فرمان قدر نشان اعلیحضرت قدر
قدرت سرکار اقدس همایون شهریاری روحنا فداه مبلغ پانزده تومان نقد و
سه خروار جنس بوزن . . . از بابت مستمری مرحوم میرزا جعفر مرندی در حق
عالیشان اخلاص و ارادت ارکان حاجی نظرعلی مرندی مرحمت و برقرار شده
است علیهذا در هذاه السنه بارس نیل و ما بعدها امتثالا الامر الاقدس الاعلی وجه
و مقدار مزبور را در بابت مستمری مرحوم مشارالیه در وجه او مستمر و برقرار
نمودیم که هر ساله از قرار برات در جزو مستمریات مرند اخذ و باز یافت
داشته صرف گذران نماید و مشغول دعا گوئی باشد . مقرر آنکه عالیجاه رفیع
جایگاه عزت و سعادت همراه اخلاص و اردات آگاه نجف خان حاکم مرند
وجه مزبور را هر ساله از قرار برات عاید عالیشان مشارالیه نماید . کتبه کرام
شرح رقم و الارا ثبت و مصون دارند و در عهده شناسند . شهر ربیع الاول ۱۲۵۸ .

= ۲۸ =

حکم میرزا آقاخان نوری صدراعظم خطاب به امیر
الامراء العظام . . . در مورد تخفیف مالیاتی نسبت
به «حبیبخان از اعزه و نجباء گلپایگان» که شاید
با خاندان مورد بحث قرابت سببی داشته است. مهر
میرزا آقاخان در پشت نامه چنین است: «صدراعظم
دولت علیه ایران اعتمادالدوله میرزا آقاخان ۱۲۶۸».

امیرالامراء العظاما منخدوما مکرها چون عالیجاه حبیبخان از
جمله اعزه و نجباء گلپایگان که این اوقات بواسطه عدم بضاعت رعایت و
استحقاق احوال مشارالیه لازم است علیهها مبلغ سی تومان از بابت مالیات
گلپایگان حسب الامر در هذاه السنه بارس نیل برسم تخفیف در وجه مشارالیه
واگذار نمودم که از بابت مالیات املاک منخروبه خود محسوب و آسوده خاطر
مشغول دعا گوئی دوام عمر دولت قاهره باشد. آن منخدوم بمباشرین امور
دیوانی گلپایگان قدغن فرمایند که از قرار همین نوشته مبلغ مزبور را در حق
او بتخفیف واگذار دانند و قبض حاصل سازند که موافق همان قبض بخرج
گلپایگان خواهد آمد. زیاده ضرور باظهار و سفارش نبوده باشد. شهر ربیع-
الثانی ۱۲۷۱.

- ۲۹ -

حکم نائب السلطنه امیر کبیر (کامران میرزا فرزند
ناصرالدین شاه) مورخ رجب ۱۲۸۷ در مورد وصول
مالیات مأمونیه زرنده که تیول حاجی میرزا رحیم از
بستگان خاندان مورد بحث بوده است .

حکم والاشد آنکه از قراری که عالیجناب مقرب الخاقان حاجی
میرزا رحیم بعرض رسانید چند نفر از رعایای مأمونیه واقعه در زرنده که
تیول مقرب الخاقان مشارالیه است در وصول و ایصال مالیات دیوانسی آنجا
اغتشاش و اخلال میکنند و تا کنون مالیات و بدهی آنها معوق مانده است .
لهذا مقرر میداریم عالیشان بهرام بیگ غلام مأمور است مالیات آنجا را موافق
سنوات سابق دریافت کرده تسلیم گماشته عالیجناب مشارالیه نماید ، و قدغن
کرده که بعد از این رعایای آنجا مرتکب شرارت و اغتشاش نشوند . البته
حسب المقرر معمول داشته و در عهده شناسند . تحریراً شهر رجب المرجب
سنه ۱۲۸۷ .

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

سید

اکبر روز نور اول دیوان سردار دکان

حکم ملل

کلیه

مجلس خلعت داران آن عیال یک در همه ایام کشته شده به هر یک در هر یک

طایفه ارشد رانان را که محول در هر یک در هر یک در هر یک

مسجد مرقان بعد از هر یک در هر یک در هر یک

در هر یک در هر یک که هر یک که هر یک که هر یک که هر یک که

ناید و در هر یک هر یک در هر یک در هر یک در هر یک

در هر یک که هر یک که هر یک که هر یک که هر یک که

تاریخ جمع مهر در هر یک ۱۸۰۰ محرم سنه ۱۲۰۰

انچه ما در لطیف و شوق صدانه در باغ عالمی کنین همه در درخت بی بی پر...

در آینه اصدقه هر سه کوهه ایست در حبه ه کوثر صحن کاتب کفر طایفه از سوره لایق درانه حول و مرجع دایم...

و شایسته در نفس کار و نه و هم توام از در و دیده کورم حدیث از باقیم دم حبس کما از و در پیش در حلقه...

ژوبشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

و در دوره سوره رسع سر فانی کله و کله در سر و کله در سر فانی در کله فانی کله کله در کله...

کتابخانه

مدیر کتابخانه یکتا نام کتبه م سوره کونا اسم علمه متورانه علامه کله کله کله کله کله کله...

مجلس کتبه کتبه کله و کله از در شرح کونا کتبه کله کله کله کله کله کله...

خبر غیبی که در این روز در شهر آمد در وقت خانه لاطریه از در خانه می آمدند ۱۲۶۰

فرمان که بزرگان را برکت نام
این در وقت بود ما همه سالهاست در این زمانه

همه بود به طاعت مقرر است در این زمانه
در این زمانه همه روزها در این زمانه

بخت روزی که در این زمانه
در این زمانه همه روزها در این زمانه

در این زمانه همه روزها در این زمانه
در این زمانه همه روزها در این زمانه

در این زمانه همه روزها در این زمانه
در این زمانه همه روزها در این زمانه

از دست شمع و قهر جبهه بر کسب
تو بمانی تو نمیدارد
عشق خرمی
حرفه

بسیار
مستحق
اولاد

نایب منیر محمد عالمی الرضا درجہ اولیٰ درجہ اولیٰ درجہ اولیٰ درجہ اولیٰ

بسیار
مستحق
اولاد

شعاع نظر است در لیس بر سر سحر و اورا سحر و در عین حال
مغفرت کن که عیب و کمالات
بسیار
مستحق
اولاد

بیتال جامع علوم انسانی

زمان صرف بر پایه تعویذیم و در این سنه و در حاکم ناوایع
بسیار
مستحق
اولاد

بسیار
مستحق
اولاد

مترجم و عالم شریف لست حال عمل در این سنه و در حاکم ناوایع
بسیار
مستحق
اولاد

بسم الله الرحمن الرحيم

هر چه در قرآن و حدیث و کتب معتبره مذکور است که در این کتاب گرد آورده شده است

از باب تکریم و تعظیم در حق پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم که در این کتاب گرد آورده شده است

و کتاب استخوان پرستیده است که در این کتاب گرد آورده شده است

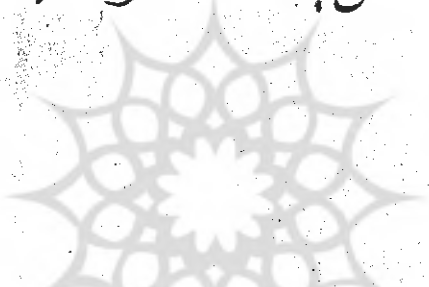
در هر کتابی که در این کتاب گرد آورده شده است

۱۳۷۶

کار شده در این کتاب گرد آورده شده است

مذہب
حساب متعلقہ امور میں فلسفہ اور علم

مجلس استیلائیہ
دورہ اولہ علم و فلسفہ اسلامیہ اور فلسفہ اسلامیہ

آدم محمدی
مجلس استیلائیہ
دورہ اولہ علم و فلسفہ اسلامیہ اور فلسفہ اسلامیہ

پیشوا گاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی

برائے تامل جناب مع علوم انسانی

سطح اولہ علم و فلسفہ اسلامیہ اور فلسفہ اسلامیہ

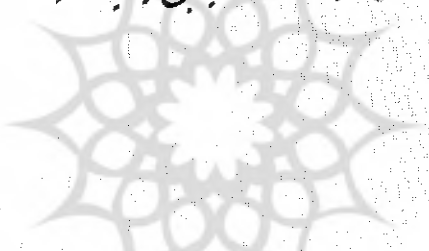
حاجہ محمد رفیع
مجلس استیلائیہ
دورہ اولہ علم و فلسفہ اسلامیہ اور فلسفہ اسلامیہ

مقدمه

از ادب و ادب در این کتاب که در این کتاب

در این کتاب که در این کتاب که در این کتاب

در این کتاب که در این کتاب که در این کتاب

در این کتاب که در این کتاب که در این کتاب

در این کتاب که در این کتاب که در این کتاب

در این کتاب که در این کتاب که در این کتاب

مطالع
در خصوص کتب علمی و فقهی که در این باب مد نظر است در جدول ذیل

در حکام عدلیه در دست کتب علمی و فقهی که در این باب مد نظر است

در سایر کتب که در این باب مد نظر است

پیشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مرکز تحقیقات و پژوهش
فصل الفقه العظام
در خصوص کتب علمی و فقهی که در این باب مد نظر است

نوروز و قیامت
در روز قیامت
در روز قیامت
در روز قیامت

نوروز

نوروز و قیامت
در روز قیامت
در روز قیامت
در روز قیامت

نوروز و قیامت
در روز قیامت
در روز قیامت
در روز قیامت

نوروز و قیامت
در روز قیامت
در روز قیامت
در روز قیامت

نوروز و قیامت
در روز قیامت
در روز قیامت
در روز قیامت

سکون
و در سر
افا
هم در هر حال در حالت سنج و حجاب ام

دو حالت ضد یکدیگر است این است که یک جهت ثابت در زوایا رعایت
در هر دو حالت

با وجود در فضا ساکن خواهد بود هر طور باشد نباید متوجه شد که در هر دو حالت
توجه

در حالت ظاهر بر دماغه بنده توجه در جهت کف است نه در سمت دردم که در هر دو حالت
توجه

در حالت دیگر در فضا ساکن خواهد بود هر طور باشد نباید متوجه شد که در هر دو حالت
توجه

بعد از این که در هر دو حالت در فضا ساکن خواهد بود هر طور باشد نباید متوجه شد که در هر دو حالت
توجه

در هر دو حالت در فضا ساکن خواهد بود هر طور باشد نباید متوجه شد که در هر دو حالت
توجه

مورد شماره

در تمام این دست نوشته است که بیست و یکم آن تهر و مقدار و غیره

در وجه در شهر موم لایحه اعتراضی را در وجه برقرار است و این که عاید

همچون قرار خوان هر سال است که مبلغ در حین مطر در حق صاحب

شیخ نفع و در هر موم که مسترد و تکرار کند لذا وقت میم که بسیار است از وجه

معموم در قرار گذارد و این که باید و نیاز با موم است که شیخ خود را در

به عارضه است که در است قاهره میزدند و از آن میزدند و در

در این است که در این است قاهره میزدند و از آن میزدند و در

که در حین این که در این است قاهره میزدند و از آن میزدند و در

در حدیث در این خصوص که در این حدیث

عاشق از سر اسرار کجاست و در این حدیث در این حدیث

در حدیث

در حدیث در این حدیث در این حدیث در این حدیث

در حدیث در این حدیث در این حدیث در این حدیث

در حدیث در این حدیث در این حدیث در این حدیث

در حدیث در این حدیث در این حدیث در این حدیث

در حدیث در این حدیث در این حدیث در این حدیث

در حدیث در این حدیث در این حدیث در این حدیث

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على
 سيدنا محمد وآله
 وبعد
 انما العلم بالتقوى
 والعلم بالايمان
 والاعمال الصالحة
 التي هي ركن الدين
 علم الله تعالى
 لولا انزلنا
 الكتاب على محمد
 صلى الله عليه
 وآله وسلم
 لكانت
 الدنيا
 دار
 غرورا
 ولولا
 انزلنا
 الكتاب
 على
 محمد
 صلى
 الله
 عليه
 وآله
 وسلم
 لكانت
 الدنيا
 دار
 غرورا
 ولولا
 انزلنا
 الكتاب
 على
 محمد
 صلى
 الله
 عليه
 وآله
 وسلم
 لكانت
 الدنيا
 دار
 غرورا

طال برین دجال در درم

در خرد که حساب
 نصیحت
 در خرد که حساب
 نصیحت

شکر
 در خرد که حساب
 نصیحت

مردم دانسته اند که این مرد و ده خرد و ده خرد است

شکر
 در خرد که حساب
 نصیحت

در خرد که حساب نصیحت در خرد که حساب نصیحت

شکر
 در خرد که حساب
 نصیحت

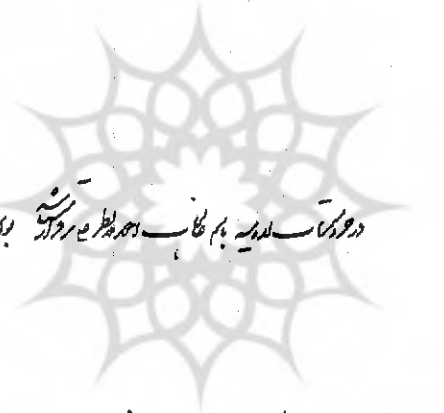
در خرد که حساب نصیحت در خرد که حساب نصیحت

شکر
 در خرد که حساب
 نصیحت

در خرد که حساب نصیحت در خرد که حساب نصیحت

شکر
 در خرد که حساب
 نصیحت

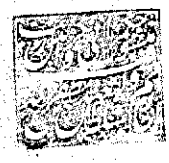
در خرد که حساب نصیحت در خرد که حساب نصیحت

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

عمر الله

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

عزرا کما

کتاب تصانیف شیخ علی بن ابراهیم در حدیث و تفسیر و فقه و کلام و تاریخ و جغرافیا و طب و ریاضیات و نجوم و منطق و فلسفه و اخلاق و سیرت و مناقب و شجره و طوایف و لغت و ادب و شعر و مثنوی و نثر و کتب و کتب و کتب و کتب

در تصانیف این بزرگوار و کمال آقا در این کتاب آمده است که در حدیث و تفسیر و فقه و کلام و تاریخ و جغرافیا و طب و ریاضیات و نجوم و منطق و فلسفه و اخلاق و سیرت و مناقب و شجره و طوایف و لغت و ادب و شعر و مثنوی و نثر و کتب و کتب و کتب و کتب

و این کتاب در این کتاب آمده است که در حدیث و تفسیر و فقه و کلام و تاریخ و جغرافیا و طب و ریاضیات و نجوم و منطق و فلسفه و اخلاق و سیرت و مناقب و شجره و طوایف و لغت و ادب و شعر و مثنوی و نثر و کتب و کتب و کتب و کتب

و این کتاب در این کتاب آمده است که در حدیث و تفسیر و فقه و کلام و تاریخ و جغرافیا و طب و ریاضیات و نجوم و منطق و فلسفه و اخلاق و سیرت و مناقب و شجره و طوایف و لغت و ادب و شعر و مثنوی و نثر و کتب و کتب و کتب و کتب

و این کتاب در این کتاب آمده است که در حدیث و تفسیر و فقه و کلام و تاریخ و جغرافیا و طب و ریاضیات و نجوم و منطق و فلسفه و اخلاق و سیرت و مناقب و شجره و طوایف و لغت و ادب و شعر و مثنوی و نثر و کتب و کتب و کتب و کتب

و این کتاب در این کتاب آمده است که در حدیث و تفسیر و فقه و کلام و تاریخ و جغرافیا و طب و ریاضیات و نجوم و منطق و فلسفه و اخلاق و سیرت و مناقب و شجره و طوایف و لغت و ادب و شعر و مثنوی و نثر و کتب و کتب و کتب و کتب

و این کتاب در این کتاب آمده است که در حدیث و تفسیر و فقه و کلام و تاریخ و جغرافیا و طب و ریاضیات و نجوم و منطق و فلسفه و اخلاق و سیرت و مناقب و شجره و طوایف و لغت و ادب و شعر و مثنوی و نثر و کتب و کتب و کتب و کتب

دوازدهم
تجارت و بازرگانی
در روز چهارم و پنجم و ششم و هفتم و هشتم و نهم و دهم و یازدهم و دوازدهم

در روز چهارم و پنجم و ششم و هفتم و هشتم و نهم و دهم و یازدهم و دوازدهم

در روز چهارم و پنجم و ششم و هفتم و هشتم و نهم و دهم و یازدهم و دوازدهم

در روز چهارم و پنجم و ششم و هفتم و هشتم و نهم و دهم و یازدهم و دوازدهم

در روز چهارم و پنجم و ششم و هفتم و هشتم و نهم و دهم و یازدهم و دوازدهم

در روز چهارم و پنجم و ششم و هفتم و هشتم و نهم و دهم و یازدهم و دوازدهم

در روز چهارم و پنجم و ششم و هفتم و هشتم و نهم و دهم و یازدهم و دوازدهم

فدایت شرم

بجای صبحی شرح نظر علی اردوبه که کرد
دولتی مستحکم

که حواله بار چهلها است سوزید نشه نمودیان محمد در ادای وجه مستحکم او تکرار

مستحکم و لازم الرعایه است علیه ارحمت افراسیم هر چه غیر باشد وجه مستحکم در بار

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

و خب تمام در کمال کتب آن ادرعیه و تسلیم نمودن قنص ریه که گرفته نبر سنده داد و دیوان

ش رالیه در تریز است از به رعایت را در حق او کوی او فریاد که در غیاب او
دکنی او نباشد به بیست مرتب لذت را خواهی فریبی ز به هر خبر

دیده از کجی رانم
لکونیا
دیده از کجی رانم
لکونیا
دیده از کجی رانم
لکونیا

محمد حسن
صفیح طبع ابو سعید و کریم سلیمان بن محمد
دری از طرف

در مورد...
چون...

در مورد...
بسم الله...

مستطاب
مستطاب
مستطاب

در مورد...
در سال...
در ماه...
در روز...
در وقت...

مادامه

سازان و غیره در آن و از طرفی صاحبان

بسیار از این کتابها در دسترس است
و در بعضی موارد در دسترس نیست
و در بعضی موارد در دسترس است
و در بعضی موارد در دسترس نیست

در این کتابها
بسیار از این کتابها
در این کتابها
بسیار از این کتابها

مسئله اینست که این کتابها در دسترس است
و در بعضی موارد در دسترس نیست

در این کتابها در دسترس است
و در بعضی موارد در دسترس نیست

در این کتابها در دسترس است
و در بعضی موارد در دسترس نیست

در این کتابها در دسترس است
و در بعضی موارد در دسترس نیست

در این کتابها در دسترس است
و در بعضی موارد در دسترس نیست

در این کتابها در دسترس است
و در بعضی موارد در دسترس نیست

در این کتابها در دسترس است
و در بعضی موارد در دسترس نیست

در این کتابها در دسترس است
و در بعضی موارد در دسترس نیست

در این کتابها در دسترس است
و در بعضی موارد در دسترس نیست

سوره قافله همزه هجاء
سوره قافله همزه هجاء

سوره قافله همزه هجاء
سوره قافله همزه هجاء

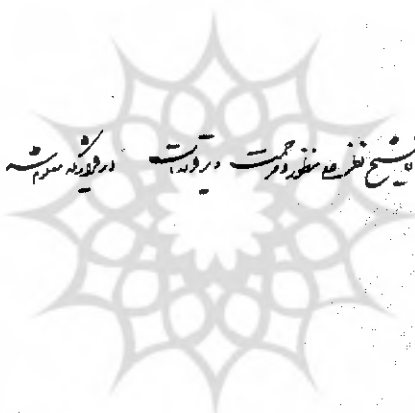
سوره قافله همزه هجاء
سوره قافله همزه هجاء

سوره قافله همزه هجاء
سوره قافله همزه هجاء

جنب پریشم

مراقبت و فتنه بار که بیخ نرسد تا آن حد که در حد و قدر است

در دو مطلب از کتاب که در این شماره از مجله آورده شده است
در مورد آنکه در این شماره از مجله آورده شده است
و در مورد آنکه در این شماره از مجله آورده شده است

در این شماره از مجله که در این شماره از مجله آورده شده است
در مورد آنکه در این شماره از مجله آورده شده است
و در مورد آنکه در این شماره از مجله آورده شده است

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پیشگام در نشر و ترویج علم و فرهنگ
در این شماره از مجله که در این شماره از مجله آورده شده است
در مورد آنکه در این شماره از مجله آورده شده است
و در مورد آنکه در این شماره از مجله آورده شده است

۱۳۲
پژوهشگاه
علوم انسانی
و مطالعات فرهنگی
پیشگام در نشر و ترویج علم و فرهنگ

گردیدیم به این ترتیب که در این شماره از مجله آورده شده است
در مورد آنکه در این شماره از مجله آورده شده است
و در مورد آنکه در این شماره از مجله آورده شده است

استعلام در استعلام میرود از کافه علمای خطام و رسالت در المجد و الاضنام و سایر

انالاد است بر اینکه هر کس علم فطری و اطلاع وافر در این فن دارد که بفرزادش

پیشگاه علم از انوار علم و ادب و کمال و کمال است و کمال است و کمال است
بر تال جامع علوم انسانی

ذکر کرده و در این غیر از آن ذکر کرده و کمال الله در این فن و در این فن کرده و نموده است

بمهرای شریف و خطیست خوشان مهور و در این فن و سایر و السلام علی من اتبع الهدی

در این وقت بحاجت فساد آب احمد مدظله العالی
از راه کوه بر

برادر کامکار

بفرم تحفای علم دینی عازم اعتبار عالی است در این محفل
مفید و مورد

سازایه خوانندگان برادر کامکار آمده عیالات خواهی نمود
در

که اورا به آدم اینر سعادت و مخرج کنید در راه مراقب اخف
و

لصواب مقصود رسد جنس مراعات اخف این قدر کافی است
و

و آن برادر کامکار لازم است به مخرج آید در مراقبت اخف
زین رضی ندارد همیشه صفاتی نگار خدایت بوده هات بر آید عر

علم کلام

این کتب از روز و زمان مرگ این عیضیه در شهر کاشان در سال ۱۱۰۱ هجری قمری

سبع با توده فانی که در شهر کاشان است و در روز و زمان مرگ این عیضیه در شهر کاشان در سال ۱۱۰۱ هجری قمری

مرحمت و در روز و زمان مرگ این عیضیه در شهر کاشان در سال ۱۱۰۱ هجری قمری

مستخرج از کتاب در روز و زمان مرگ این عیضیه در شهر کاشان در سال ۱۱۰۱ هجری قمری

در مستخرج از کتاب در روز و زمان مرگ این عیضیه در شهر کاشان در سال ۱۱۰۱ هجری قمری

۱۱۰۱ هجری قمری

در مستخرج از کتاب در روز و زمان مرگ این عیضیه در شهر کاشان در سال ۱۱۰۱ هجری قمری

اسراء الوطی بوجہ
عزل عیال و عیال و عیال

مہم حضرت رعیت و عیال و عیال و عیال

در روزہ ہر روزی شریف در روزہ ہر روزی شریف

مشورہ و مشاورت و مشاورت و مشاورت

مشورہ و مشاورت و مشاورت و مشاورت

آنکه در فراد که چاه مغرب ایشان را در این روزیم بعضی از اینها

و الله اعلم

در این روزها ما مونی و اقدار روزی که بر این مغرب ایشان شد است در صحرای

بنا و عفت شد و اصدل گنبد گنبد است به هر آنکه متوق در این گنبد است

این بر هم است و مغرب است بکار این سفره تا بوق در این گنبد است

۱۲۸۷

در این گنبد که بر این روزها بر این گنبد است و در این گنبد است